

Univerzita Karlova

Právnická fakulta

Jednání Poslanecké sněmovny: mění se obstrukce v destrukci?

Studentská vědecká odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

Autoři: Ondřej Bendl, Richard Beran

2023

XVI. ročník

Čestné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsme práci předkládanou do *XVI.* ročníku Studentské vědecké a odborné činnosti (SVOČ) vypracovali samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašujeme, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla přihlášena do předchozích ročníků SVOČ či jiné soutěže.

Souhlasíme s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V Praze dne 20. 4. 2023

Ondřej Bendl, Richard Beran

Celkový rozsah vlastního textu práce (od úvodu po závěr), včetně mezer a poznámek pod čarou:

42 841 znaků

Obsah

Obsah.....	3
Úvod.....	5
1 Obstrukce.....	5
2 Legitimita obstrukcí	6
2.1 Jsou obstrukce legitimním nástrojem a z čeho vychází?	6
2.2 Jsou obstrukce vždy nelegitimní?.....	6
2.3 Kdy obstrukce přichází v destrukci?	7
2.4 Přestávky poslaneckých klubů	7
3 Projednávání novely zákona o důchodovém pojištění	8
3.1 Vyhlášení stavu legislativní nouze a projednávání ve zkráceném jednání.....	9
3.2 Průběh obstrukcí.....	10
3.3 Byly obstrukce v tomto případě legitimní?.....	11
4 Jiné nástroje opozice	13
4.1 Role Ústavního soudu aneb řešení <i>de lege lata</i>	13
5 Řešení do budoucna	14
5.1 Je vůbec nutné řešit obstrukce?.....	14
5.2 Odpovědnost za „přehnané obstruování“	15
5.3 Odhlasování delšího jednání	16
5.4 Reforma jednacího řádu Poslanecké sněmovny.....	16
5.4.1 Ústavní soud.....	17
5.4.2 Komise, komory i Ústavní soud?	18
5.5 Nový jednací řád pro každé volební období?.....	18
5.6 Konkrétní návrhy změn (řešení <i>de lege ferenda</i>).....	18
5.6.1 Hlasování o pořadu schůze.....	19
5.6.2 Třetí čtení návrhu zákona.....	19
5.6.3 Obstruování v rámci drahých projevů poslanců s přednostními právy ..	20

5.6.4 Schválení jednacího řádu Poslanecké sněmovny každé volební období?	21
Závěr	22
Seznam použitých zdrojů	24

Úvod

Obstrukce. Pro většinu společnosti neuchopitelný pojem, pro parlamentarismus čiré zlo. I tak by se dal svým způsobem definovat jeden z nejsilnějších nástrojů opozice v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky.

Conditio sine qua non demokratického právního státu je neodmyslitelně opozice. Jaká je ovšem její správná role a úloha v Poslanecké sněmovně, když většinu drží vládní koalice? Přeci jen, i když v menšině, zastupuje početnou skupinu občanů a je tedy nemyslitelné, aby seděla v lavicích a pouze přihlížela, jak je schvalován jeden zákon za druhým. Na druhou stranu není také možné, aby svými obstrukčními metodami blokovala jednání za jednáním a efektivita legislativního procesu tak byla nulová. Nejen, že to nepomůže žádné straně v dolní komoře Parlamentu, ale už vůbec to nepomůže občanům České republiky, jelikož se nic neschválí, a zároveň věcné hádky na plénu sníží politickou kulturu, což v důsledku zapříčiní menší důvěru lidu v politiky a politiku samotnou.

V této práci bychom se tak rádi podívali na to, co jsou obstrukce a jak by měly fungovat, jaké místo v systému českého parlamentarismu by měly zastávat a v neposlední řadě bychom uvedli pár úvah de lege lata, a především de lege ferenda, jak by se dalo s obstrukcemi pracovat v takovém smyslu, aby nedocházelo k nyní tak častému paralyzování legislativního procesu a de facto blokaci Poslanecké sněmovny.

1 Obstrukce

Abychom mohli v práci pokračovat, je třeba si pojem obstrukce vystihnout. Profesor Jan Wintr je ve své knize *Česká parlamentní kultura* charakterizoval jako „*využívání možností jednacího řádu (technická obstrukce) nebo násilí (divoká obstrukce) ke zdržování či znemožňování parlamentního jednání.*”¹ Jedná se tedy povětšinou o zneužívání mezer či nedostatků v jednacím řádu PS menšinou k tomu, aby pozdržela či dokonce paralyzovala jednání v PS. Někdy se však nejedná pouze o zneužívání jednacího řádu PS, ale o čistou ignoraci předsedajícího schůze a pohrdání parlamentní kulturou obecně.

¹ WINTR, Jan. *Česká parlamentní kultura*. Praha: Auditorium, 2010. ISBN 9788087284131. s. 208

2 Legitimita obstrukcí

Co jsou obstrukce už tedy víme, ale jsou vůbec legitimním nástrojem opozice? Možnost obstrukcí není nikde výslovně uvedena a žádné „právo na obstrukce“ taktéž neexistuje. Odkud se tedy bere právo obstruovat?

2.1 Jsou obstrukce legitimním nástrojem a z čeho vychází?

Možnost obstruovat vychází především z volnosti a benevolence jednacím řádu Poslanecké sněmovny, který vzhledem k době svého projednávání a přijímání klade na současné poměry možná až nepřiměřený důraz na svobodu jednotlivce na úkor efektivity jednání. Takový důraz byl s největší pravděpodobností důsledkem Sametové revoluce a následného mentálního rozpoložení nejen politiků. Z tohoto tedy vyplývá, že obstrukce rozhodně nejsou nezákonné nebo dokonce protiústavní. Jsou však nástrojem legitimním? Jsou natolik efektivní, aby se jimi pravidelně docházelo k prosazení svého či alespoň ke konsensu? Při posuzování takovéto otázky je třeba se podívat na některé obstrukční kauzy, které nám nedávná historie přináší a jejich výsledky. Jednou z takových kauz je pár měsíců staré projednávání úpravy valorizace důchodu, jež bylo provázeno jedním z největších obstruování novodobé historie Poslanecké sněmovny ČR. Danou kauzou se budeme více zabírat v následující kapitole.

Posuzujeme-li legitimitu, je potřeba se podívat i na efektivitu, jež je v případě obstrukcí vskutku nízká. Navíc, podíváme-li se na způsob a jistou jednoduchost zneužívání této benevolence v jednacím řádu Poslanecké sněmovny, který umožňuje znemožnit sněmovní většině prosadit svou vůli, dojdeme k závěru, že se obstrukce v této rovině za legitimní považovat nedají. Tentýž názor zastává i profesor Jan Wintr, který v rozhovoru pro Český rozhlas řekl, že „*se domnívá, že obstrukce nejsou legitimní nikdy*“.²

2.2 Jsou obstrukce vždy nelegitimní?

Pokud bychom však považovali obstrukce za nelegitimní vždy, narazili bychom zde na problém související s ideologickým zaměřením jednotlivých politických stran a hnutí. Není přeci jen legitimní prosazovat ideologii, pro kterou si lid danou stranu či hnutí zvolil, a to

² Ústavní právník: Nemůžeme si dovolit nefunkční sněmovnu. Neřešme, kdo komu kdy rozšlapal kyblíček. In: Český rozhlas [online]. 2022, 4. 2. 2022 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/ustavni-pravnik-nemuzeme-si-dovolit-nefunkcni-snemovnu-neresme-kdo-komu-kdy-8674662>

za každou cenu? Nebylo by, nebo snad není v současné době považováno za jakési nenaplnění volebního programu neprosazovat a nebojovat za slibované změny? Přeci jen obstruování je, když už ne efektivním, velmi viditelným nástrojem, jakým dát najevo nesouhlas a prosazovat tak svou ideologii?

2.3 Kdy obstrukce přichází v destrukci?

Obstrukce, ač možná nelegitimní, jsou nástrojem velmi viditelným, jak jsme již výše zmínili. Jsou ale obstrukce, které nepřesahují snesitelnou míru, ale na druhé straně také obstrukce, které naprosto znemožňují jakoukoliv funkčnost Poslanecké sněmovny. Kdy tedy obstruování jakožto snaha prosadit svůj názor proti většině začíná být spíše destrukcí Poslanecké sněmovny?

Dělicím bodem je – a to i z hlediska zkušenosti Poslanecké sněmovny z jejích posledních dvou zasedání – již zmíněná funkčnost Poslanecké sněmovny. Cílem obstrukcí obecně sice je narušení nebo znemožnění jednání, ale jak jsme již výše zmínili, důležitá je „síla“ či spíše intenzita obstrukcí. Jsou obstrukce, které nepřesahují snesitelnou míru a ač by mohly být považovány za nelegitimní, pořád nejsou neúnosným rizikem pro Poslaneckou sněmovnu. Avšak pak jsou zde excesy, které naprosto přesahují veškeré hranice slušného chování a průběh rozpravy v dolní komoře Parlamentu. Jako příklady se dá uvést blokování řečnického pultu či dokonce „bojování“ o něj (viz například poslanec Volný v minulém volebním období), ignorace příkazů předsedajícího, u čehož lze uvést jako příklad chování Andreje Babiše při jednání o valorizaci důchodů. Zde se totiž nejedná pouze o obstrukce jako takové, ale o poznamenávání parlamentní kultury chováním, které by stěží bylo jinde tolerováno. Zde tedy lze namalovat pomyslnou čáru, která představuje přechod obstruování v postupnou destrukci jednání v Poslanecké sněmovně i samotné parlamentní kultury.

2.4 Přestávky poslaneckých klubů

Jedním z dalších nástrojů užívaných opozicí k obstruování je jiný způsob využívání či zneužívání jednacího řádu Poslanecké sněmovny. Jedná se o blokování, jež je v zásadě umožňování skutečností, že pro jednání ve třetím čtení jsou – pokud Sněmovna podle § 54 odst. 4 nerozhodne jinak – podle § 95a jednacího řádu³ vyhrazeny toliko dva dny v týdnu. Konkrétně se jedná o středu a pátek od 9 do 14 hodin. Problémem s takovým určením jednacích dnů je

³ zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

kolize s možností požádat o přestávku na jednání poslaneckého klubu, a to v nejvyšší délce dvě hodiny.

Možnost poslaneckých klubů požádat o přestávku sama o sobě však z litery zákona nevychází. Jedná se o nepsanou zvyklost, která vznikla v historii nejspíše z důvodu potřeby obědové pauzy či porady poslaneckého klubu, a o níž se lze dozvědět jedině z různých článků či komentářů, nebo ze sledování samotného dění v Poslanecké sněmovně. Existenci této zvyklosti potvrzuje též prof. Jan Wintř v již jednou citované knize Česká parlamentní kultura: *„Tento příklad ukazuje, jak významné jsou parlamentní zvyklosti. (...) Jsou desítky rozumných důvodů, proč učinit přestávku v jednání Sněmovny – nejčastěji je uváděna porada poslaneckého klubu, dále např. čas na oběd, nepřítomnost zpravodaje, člena vlády nebo poslance důležitého pro projednání určitého bodu pořadu schůze atd. Je slušností ostatních klubů vyhovět klubu, který požádá o přestávku, ostatně slušností reciproční, protože každý klub někdy potřebuje čas na poradu nebo třeba na příchod svých zrovna nepřítomných poslanců chybějících při důležitém hlasování nebo klíčových pro projednání určitého bodu. Tak se postupně vyvinulo automatické povolení přestávky, je-li o ni předsedou klubu požádáno.“*⁴

3 Projednávání novely zákona o důchodovém pojištění

Historie českého parlamentarismu se píše již jednatřicátým rokem. Za tu dobu se pyšní několika zajímavými momenty, kdy na základě slepých míst v jednacím řádu Poslanecké sněmovny nastaly situace, u kterých sami zákonodárci nevěděli, zda byly de iure, tedy v souladu s právem. Pro tuto práci bychom ale rádi zmínili tu nejnovější – pětidenní projednávání změny parametrů mimořádné valorizace penzí.

Jednání Poslanecké sněmovny o novele zákona o důchodovém pojištění proběhlo z kraje března roku 2023 a bylo provázeno spoustou hraničních momentů, u kterých se ani renomovaní akademici nemohou shodnout, zdali byly opravdu v souladu s jednacím řádem Poslanecké sněmovny nebo nikoliv – od vyhlášení legislativní nouze přes řízení schůze předsedajícím až po „obstrukční peklo“, jak sama opozice stav v páteční večer nazvala.

V této kapitole bychom rádi zmínili dílčí úskalí, která provázela právě toto jednání Poslanecké sněmovny, primárně bychom si však chtěli přiblížit obstrukce, které byly přítomny

⁴ WINTR, Jan. Česká parlamentní kultura. Praha: Auditorium, 2010. ISBN 9788087284131. s. 207

po celou dobu projednávání. V neposlední řadě se také zamyslet, jestli postup opozice byl zcela legitimní a jak by v ideálním případě měly obstrukce v tomto konkrétním případě vypadat.

3.1 Vyhlášení stavu legislativní nouze a projednávání ve zkráceném jednání

Předsedkyně sněmovny Markéta Pekarová Adamová dne 20. února 2023 podle § 99 odst. 2 jednacího řádu Poslanecké sněmovny na návrh vlády vyhlásila legislativní stav nouze, a zároveň taktéž na žádost vlády rozhodla, že návrh zákona o důchodovém pojištění bude projednáván ve zkráceném jednání.⁵

U legislativní nouze⁶ nám první odstavec téhož ustanovení definuje, za jakých podmínek je ho možné vyhlásit. To je mimo jiné i za předpokladu mimořádných okolností, při kterých státu hrozí značné hospodářské škody. A právě toto odůvodnění vyvolalo první velký otazník, jelikož ustanovení nám blíže nespécifikuje, co konkrétně hospodářská škoda znamená, respektive v jaké výši musí být, aby se o ni skutečně mohlo jednat, a legislativní stav nouze tak mohl být vyhlášen zcela legitimně a ospravedlnitelně.

Vezmeme-li v potaz náleží Ústavního soudu Pl. ÚS 55/10⁷, tak pro vyhlášení legislativního stavu nouze z důvodu hrozících značných hospodářských škod je také mimo jiné nezbytné, aby byla zásadním způsobem ohrožena bezpečnost státu nebo byla ohrožena práva a svobody. Ovšem za předpokladu, že na vyhlášení legislativního stavu nouze nepanovala v Poslanecké sněmovně shoda, nebo aspoň alespoň většina, která je nezbytná pro přijetí ústavního zákona.⁸

V případě projednávání novely zákona o důchodovém pojištění se domníváme, že podmínky pro naplnění vyhlášení stavu legislativní nouze naplněny byly, a bylo tak zcela legitimní ho vyhlásit. Na druhou stranu považujeme za důležité, že se na plénu Poslanecké sněmovny diskutovalo právě o ústavněprávní rovině tohoto vyhlášení. Přeci jen hlavním úkolem opozice, kromě zákonodárné iniciativy a prosazování svého programu, by měla být

⁵ rozhodnutí předsedkyně Poslanecké sněmovny č. 54 – dostupné z <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=223830&pdf=1>

⁶ Institut legislativní nouze byl zaveden právě až zákonem č. 90/1995 Sb. Předtím se využíval institut zkráceného jednání podle § 55 zákona č. 325/1920 Sb.

⁷ Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 55/10, vyhl. pod č. 80/2011 Sb.

⁸ ASPI – komentář k jednacímu řádu Poslanecké sněmovny

nejen kontrola většiny, ale i kontrola ústavnosti jednak návrhů zákonů, ale taktéž procesu jejich přijímání.

Co se týče zkráceného jednání, ve své podstatě je jádrem legislativního stavu nouze. Právě až tento institut umožňuje urychlení legislativního procesu, a to na základě eliminace prvního čtení a přikázání projednání návrhu zákona pouze jednomu výboru, který musí v dané lhůtě přijmout běžné usnesení. V něm pak musí být uvedeno, zdali se projednávání uskuteční bez obecné rozpravy a také to, jestli se podrobná rozprava bude vztahovat na celý návrh zákona, nebo jen na některé jeho pasáže. V tomto případě se tak lze domnívat, že pokud byl legislativní stav nouze vyhlášen zcela v pořádku, pak i zkrácené jednání je v souladu s jednacím řádem PS.

3.2 Průběh obstrukcí

Každý, kdo v aktuálním volebním období sleduje dění v Poslanecké sněmovně, ví, jak obstrukce ze strany opozice začínají. Poslanci z opozičních lavic s přednostním právem – předností právo mají předsedové klubů a od novely⁹ z roku 2011 také předsedové stran – se přihlásí o slovo a začnou přednášet drahý projev, který ze začátku věcný je, později se však dotýká oblastí, které jsou projednávanému bodu opravdu na míle vzdálené. A tak tomu bylo i v tomto případě.

Ovšem projevy, respektive diskusi, bychom rozdělili na dvě části. V první části, kde se převážně projednávalo vyhlášení legislativního stavu nouze, byly dlouhé projevy na místě. Přeci jen šlo o věcnou stránku věci, nikoliv o politický názor, zdali výši valorizace zmenšit či zvětšit. A jak jsme také zmiňovali, jedním ze základních úkolů opozice je, aby dohlížela na vládní strany, že hrají podle pravidel, v našem případě *de iure*.

Na straně druhé však byly projevy právě k obsahu projednávané novely. A zde už tak pozitivní pohled nesdílíme. Předcítání sáhodlouhých projevů, které ve většině případech nesouvisí s danou problematikou, je jedním z aspektů, které ničí naši politickou kulturu. A považujeme za správné a racionální, aby v těchto případech předsedající schůze danému poslanci odebral slovo. Zároveň nejsme v souladu s tím, že takto dlouhé projevy jsou slovo

⁹ 265/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů

od slova předčítané. Ostatně jak píšeme v kapitole o úvahách de lege ferenda, zde by bylo záhodno, aby čtení projevů bylo možné tehdy, jsou-li na papíře poznámky, nikoliv celé texty.

Nicméně zpět k průběhu obstrukcí. Jak jsme popsali výše, tak v takovém duchu společně s přestávkami poslaneckých klubů – jejichž problematice jsme se již věnovali – ANO a SPD se neslo jednání do pátečního večera, kdy se obstrukce změnily v destrukci. Marek Výborný, předseda klubu KDU-ČSL, si vzal slovo a navrhl procedurální návrh, kterým se omezila řečnická doba na 2x5 minut, a to včetně faktických poznámek, pro všechny poslance, tedy i pro ty, kteří mají podle jednacího řádu přednostní právo. Bylo to v situaci, kdy se více než 70 hodin projednával jediný bod a hlavní představitelé opozice vystupovali s projevy mimo kontext.

A právě tento procedurální návrh rozbouřil opozici, která postupně začala doslova „okupovat“ řečnický pultík. Po několika neúspěšných pokynech předsedající schůze o uklidnění situace v sále, si vzali předsedové klubu a předsedové stran přestávku, aby se domluvili na dalším postupu. Po necelé hodině se vládní a opoziční představitelé domluvili a pokračovali v jednání až do sobotního poledne, kdy byla novela o důchodovém pojištění schválena.

Nabízí se však otázka, zdali po sporném procedurálním návrhu je na místě, aby v demokratickém právním státě, kterým Česká republika bez pochyby je, docházelo k tzv. balkanizaci politické kultury. Domníváme se, že ne. Pokud opozice s postupem předsedajícího, který umožnil o procedurálním návrhu hlasovat, nesouhlasila, měla podat ústavní stížnost, což koneckonců také udělala. Rozhodně se však neměla uchýlovat k blokaci řečnického pultíku.

3.3 Byly obstrukce v tomto případě legitimní?

Již výše jsme zmiňovali, že 55. schůze Poslanecké sněmovny, kde se tento bod projednával, vyvolala spoustu otázek týkající se legality a legitimacy. V této podkapitole bychom se ale rádi podívali na to, zda průběh obstrukcí a jejich vyvrcholení blokadou řečnického pultíku byl legitimní a svým způsobem na místě.

Obstrukce jsou nejsilnějším nástrojem, který má opozice k dispozici. Vezmeme-li to v rovině praktické, pokud má vláda většinu, je s to odhlasovat jakýkoliv návrh zákona právě z dílny legislativního odboru Strakovy akademie. A právě díky obstrukcím se opozičním poslancům skýtá možnost oddálení projednávání návrhu až do takové míry, že se nestihne

v daném volebním období projednat a bude tak smeten ze stolu. To je u důležitých zákonů téměř nereálné, nicméně v tomto případě tomu bylo trochu jinak.

Novela zákona o důchodovém pojištění byla projednávána za pět minut dvanáct, a musela tedy projít legislativním procesem do 22. března 2023, jinak by nebylo možné, aby se mohla vztahovat právě na mimořádnou červnovou valorizaci. Pokud by tedy opozice své obstrukce protáhla do tohoto data, zamezila by tomu, aby se valorizační mechanismus změnil a penzisté dostali přidáno méně. Položme si však otázku. Pokažd' by byla opozice ve svých obstrukčních snahách úspěšná, a zamezila by tak včasnému projednání novely, byl by tento postup v souladu s principem většiny?

Osobně se domníváme, že nikoli. Vládní většina je ve své čiré podstatě faktickým prvkem Poslanecké sněmovny, který se nedá žádným způsobem zpochybnit, zároveň také vychází z vůle lidu – suveréna –, přesněji řečeno z vůle většiny voličů. Je tedy zcela legitimní, že pokud vláda předloží návrh zákona, Poslanecká sněmovna ho odhlasuje. V případě, že by opozice úmyslně obstruovala do takové míry, že by novele zákona o důchodovém pojištění zabránila v nabytí účinnosti tak, že by jej nebylo možné vztáhnout na mimořádnou červnovou valorizaci, došlo by k poměrně značnému narušení zmiňovaného principu parlamentní většiny.

Ovšem, kde se nachází hranice mezi obstrukcemi za účelem zdržování, potažmo oddalování konečného projednání daného zákona, a obstrukcemi s cílem vydobýt si náležité změny a otevřít diskusi nad danou problematikou? Na tuto otázku z našeho pohledu v celku věcně odpovídá náleží Ústavního soudu Pl. ÚS 7/22¹⁰, který v čl. 113 uvádí, že „*Ačkoli Ústavní soud v minulosti přiznal parlamentní opozici právo oddalovat či blokovat rozhodnutí přijímané parlamentní většinou k dosažení svých politických cílů, resp. maření politických cílů vládnoucí většiny, nemůže mít zneužívání těchto práv za následek oslabení či znemožnění efektivního výkonu moci vládnoucí většinou...*“¹¹

¹⁰ Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 7/22, vyhl. pod č. 317/2022 Sb.

¹¹ Na náleží Ústavního soudu Pl. ÚS 7/22 během jednání Poslanecké sněmovny odkazoval také poslanec Karel Haas (ODS), později i předseda klubu KDU-ČSL Marek Výborný, když vládnoucí strany omezily řečnickou dobu pro všechny poslance včetně i těch s přednostním právem. Odehrálo se to v pátek ve večerních hodinách, kdy v důsledku toho opozice obsadila řečnický pultík a na pokyn předsedající ho neopustila.

Primárně na základě tohoto ústavního nálezu, ale zároveň i z našeho přesvědčení, že princip většiny by měl být dodržován, zastáváme názor, že obstrukce při projednávání této novely zákona byly zcela nelegitimní, přestože nakonec byla novela schválena.

Politické strany a hnutí vznikají za účelem realizace hodnot a názorů, na kterých jsou stavěné. Na těchto hodnotách také získávají voliče, kteří jim vyslovují důvěru ve volbách. Politický subjekt je tak v zákonodárném sboru zastupuje a snaží se, nebo aspoň by to mělo být v jeho prioritách, prosazovat právě ten program, se kterým šel do voleb. Nabízí se tedy otázka, jestli politické přesvědčení je důvodem k tomu, aby k takto masivním obstrukcím, jako při projednávání novely zákona o důchodovém pojištění, docházelo.

I zde se domníváme, že ne. Opozice by měla v těchto případech, kdy to jde proti jejímu politickému přesvědčení, obstruovat do takové míry, která přísluší možnosti otevření diskuse nad daným tématem, a zároveň může svým způsobem daný návrh upravit tak, aby byl pro ni přijatelnější (formou pozměňovacích návrhů). Rozhodně by se nemělo stávat, že opoziční strany jdou obstruovat již s tím úmyslem, že chtějí danému návrhu zákona zamezit v projednání, popřípadě ho „pouze“ oddálit. To značně ubírá na politické kultuře v České republice a svým způsobem i občanům na důvěře politikům.

4 Jiné nástroje opozice

I když jsme shledali, že obstrukce jsou sice legální, ač ve většině případů nelegitimní, nástrojem opozice, pořád je nadmíru jasné, že nejsou nástrojem efektivním. Existuje tedy jiný způsob, jak by mohla opozice efektivněji prosazovat své názory, nápady, připomínky atd.? A pokud neexistuje, není právě to důvodem, proč obstrukce čas od času dostanou Poslaneckou sněmovnu do stagnace a hodin úmyslného zdržování?

Záleží, z jakého úhlu pohledu se na možnost prosazení názoru opoziční menšiny či jejich obav z projednávání věci díváme. Pokud bychom hledali nástroje opozice v jednacím řádu Poslanecké sněmovny, těžko bychom se dobrali kloudného a efektivního řešení, které by mohlo obstojně nahradit obstruování. Netvrdíme však, že nelze nalézt řešení žádné.

4.1 Role Ústavního soudu aneb řešení *de lege lata*

Podíváme-li se na problematiku širěji, dojdeme k závěru, že alespoň jeden způsob, jak se vyhnout obstrukcím, ale zároveň se alespoň pokusit o dosažení svého, opozice má. A to, pokud tedy má obavy o legalitu zákona či postupu při jeho schvalování, obrátit se na Ústavní soud

s žádostí o přezkum.¹² To by však muselo jít opravdu o situaci, kdy jsou obstrukce užívány právě v těchto případech, kdy je zdrojem obstruování domnělá nezákonnost. Obstrukce však často vznikají jen z pouhé politické rozmanitosti a odlišnosti názorů na důležitá a projednávaná témata. V případě následného posuzování Ústavním soudem by však bylo hodno se zamyslet hlouběji, a to například v ohledu na jeho obsazování, jež je v současné době právem prezidenta, kterému by se tak ocitl v rukou další relativně mocný nástroj.

Jsou však případy, které jsme nastínili již v kapitole o legitimitě obstrukcí, kdy opozice neobstruuje z důvodu pochyby o zákonnosti, ale z důvodů ideologických. Jako příklad takové ideologické rozepře se dá použít například obstruování ODS při přijímání zákona o EET. Jaké nástroje má v tomto případě, pokud se nemá uchýlovat k obstruování? Tomu se budeme věnovat v následující kapitole.

5 Řešení do budoucna

Před tím, než se pustíme do úvah, jak by bylo možné obstrukcím předcházet anebo je alespoň efektivněji řešit, je třeba si odpovědět na otázku, jestli je to vůbec na místě. Je opravdu problémem zákonná úprava, kterou měnit lze, nebo leží problém někde jinde? Co když je problémem naše politická kultura jako celek? Lidé, kteří se podílejí na výkonu zákonodárné moci? Jejich způsob jednání a častá ignorace ze strany většiny?

5.1 Je vůbec nutné řešit obstrukce?

Na otázku, zda je potřeba věnovat se řešení problému s obstrukcemi je odpověď nadevše jasná. Potřeba to je, jelikož neřešením této situace bychom podkopávali samotný princip demokracie a voleb, jelikož bychom nechávali menšinu razantním způsobem ovlivňovat lidem – jakožto suverénem – legitimovanou většinu. Způsob, jakým to vyřešit však už tolik jasný není. Nebylo by nutné se hned uchýlovat k úpravám jednacího řádu Poslanecké sněmovny, i když se to jeví jako řešení nejlepší.

V současné době, kdy za sebou máme již mnoho větších obstrukčních kauz je patrné, že je namístě s tímto problémem nějak naložit. Je však potřeba měnit jednací řád Poslanecké sněmovny, nebo lze dosáhnout kýženého efektu i jinými cestami?

¹² toto právo je zakotveno v § 64 odst. 1 písm. b) zákona 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

Jednou z alternativních možností, kterou nastínil v rozhovoru pro Novinky.cz profesor Jan Kysela je využití role předsedajícího schůze. Dle Jana Kysely je otázka, zda u nás nastavený pasivní přístup předsedajícího schůze je správný, a zda není na místě, aby průběh schůze více reguloval. „Pokud někdo vystupuje k pořadu schůze, tak nikde není řečeno, že má návrh odůvodňovat 50 minut. Stačí tři minuty, aby patrně všichni pochopili, co žádá. Pak ho má předsedající dvakrát volat k věci, a pokud to poslanec nerespektuje, má mu odejmout slovo.“¹³ Takovéto řešení by jistě bylo namístě, pokud by však nedocházelo k časté ignoraci předsedajícího ze strany obstruujícího poslance či poslanců. Nejvýraznější kauzou byl například minulé volební období poslanec Lubomír Volný a ze současného období nelze opomenout neuposlechnutí pokynu předsedajícího schůze ze strany poslanců ANO a SPD, kteří obsadili řečnický pultík. Zde by muselo nejspíše dojít ke změně naší parlamentní kultury a k vybudování vzájemného respektu napříč představiteli politických stran a hnutí, abychom vůbec mohli uvažovat o tom, že by se dala role předsedajícího lépe využívat.

Stejně tak jako je problémem respekt, je taktéž problém určit, kdy už obstruování překračuje hranice slušného chování, přeci jen výše uvedený bývalý poslanec Lubomír Volný svým chováním bezpochyby hranice slušného chování překračoval, avšak hranice někdy není tak přímá. Zde by se tedy mohla objevit úvaha, zda mají všichni, nehledě na chování, mít možnost se vyjadřovat, pokud se opakovaně nechovají slušně, neposlouchají předsedajícího atd. Avšak zde se dostáváme do rozporu s podstatou demokracie, tedy princip voleb a svobodné volby zástupců.

5.2 Odpovědnost za „přehnané obstruování“

Jako další alespoň částečné řešení by se dalo uvažovat o jakési „odpovědnosti za přehnané obstruování“ jež by postihovala ty poslance, kteří nad snesitelnou míru narušují a znemožňují průběh schůze. V návaznosti na to by ale vyvstala otázka, kdo by takové excesy ze slušného chování měl posuzovat?

Zde by se jako nejefektivnější řešení nabízelo zřízení specializovaného orgánu, který by měl na starosti *ad hoc* posuzování chování poslanců. V tom případě by se však objevila otázka ustavování takovéto komise, jelikož by z logiky věci muselo být nezávislé na PS, aby se

¹³ Kysela: Obstrukce mohou parlamentní demokracii poškodit. In: Novinky.cz [online]. 2022, 18. 2. 2022 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-kysela-obstrukce-mohou-parlamentni-demokracii-poskodit-40387489>

předešlo jejímu zneužití současnou většinou. Avšak nemuseli bychom se ani uchýlovat ke zřizování komise nové, agenda by se případně dala svěřit mandátovému a imunitnímu výboru, který v současné době posuzuje podmínky pro trestní stíhání poslance či vede disciplinární řízení proti poslanci, což nejsou činnosti nikterak odlišné od navrhovaného nástroje.

5.3 Odhlasování delšího jednání

Podle § 53 odst. 1 jednacího řádu Poslanecké sněmovny je možné jednání zahájit nejdříve v 9 hodin a ukončit nejpozději ve 21 hodin. U hlasování o návrzích zákonů, o pozměňovacích návrzích k nim a o mezinárodních smlouvách je tato doba posunuta na 19 hodin.¹⁴ V tomtéž ustanovení je však také zakotvena možnost prodloužit tuto dobu, a to buď na návrh nejméně jedné pětiny všech poslanců, nebo dvou poslaneckých klubů.

Zde se tedy nabízí možnost sněmovní většiny zčásti redukovat škody napáchané obstruující menšinou, tedy alespoň doplnit ty mezery, které vznikly zneužíváním možnosti požádat o přestávku na poradu poslaneckého klubu. Tato možnost většiny by se tedy dala považovat za jedno z řešení obstrukčních problémů *de lege lata*, avšak v dosti omezené a nejspíše – z historického i současného hlediska – nedostatečné.

5.4 Reforma jednacího řádu Poslanecké sněmovny

Po výčtu a zhodnocení různých řešení problému s obstrukcemi se jediným opravdu efektivním a potřebným řešením se nakonec zdá být reforma jednacího řádu Poslanecké sněmovny, což také podporuje nejméně jeden ústavní právník. Například Jan Wintř prohlásil v rozhovoru pro Český rozhlas, „*Neřešme, kdo komu kdy rozšlapal kyblíček a že máme tedy právo zase šlapat na kyblíček těm druhým. Ukazuje se, že sněmovna dobře nefunguje a snadno se zablokovává. A další čtyři rok nefunkční sněmovny si dovolit nemůže, proto by mělo dojít k změně jednacího řádu.*“¹⁵

Reforma jednacího řádu Poslanecké sněmovny je tedy na místě, avšak zůstává otázka, kde a jak takové změny provést? Kdo by je měl projednávat a kdo poté schválit? Jako první

¹⁴ zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

¹⁵ Ústavní právník: *Nemůžeme si dovolit nefunkční sněmovnu. Neřešme, kdo komu kdy rozšlapal kyblíček.* In: Český rozhlas [online]. 2022, 4. 2. 2022 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/ustavni-pravnik-nemuzeme-si-dovolit-nefunkcni-snemovnu-neresme-kdo-komu-kdy-8674662>

odpověď na otázku schvalování se nabízí samotná Poslanecká sněmovna, protože kdo jiný by měl o takových záležitostech rozhodovat, že? Kdo by však měl takové změny navrhnout a sestavovat? Nebylo by lepší a efektivnější zřídit nezávislou komisi, která by se touto tematikou zabývala? Přeci jen se jedná o relativně výraznou reformu jednacního řádu, v rámci které by nemusel být řešen jen problém obstrukcí, a která bude mít jistě dopad na zákonodárny proces.

V rámci zamyšlení se nad danou problematikou jsme došli k několika možným variantám, které si jednotlivě a stručně rozebereme dále.

5.4.1 Ústavní soud

Jako první, ale také nejkřehčí, úvaha by mohl přicházet v úvahu Ústavní soud. Jedná se o instituci již zavedenou, s relativně dlouhou historií a objektivním, ústavněprávním pohledem na věc. Proč by tedy právě Ústavní soud, jakožto objektivní, nestranná, a hlavně politicky nezaměřená instituce nemohl navrhnout změny jednacního řádu Poslanecké sněmovny? V důsledku by to to dodalo nové úpravě legitimitu i jméno Ústavního soudu.

Problémů s tímto řešením je hned několik. Prvním je fakt, že v současné době je Ústavní soud považován za negativního zákonodárce, tedy že není institucí vymýšlející právo, ale disponuje pravomocí rušit ustanovení zákonů, která jsou v rozporu s ústavou a mezinárodními úmluvami podle čl. 10 Ústavy, která však nemůže nahradit svým vlastním rozhodnutím. Z toho vyplývá, že by se právě tímto Ústavnímu soudu dosti rozšířily pravomoci – z negativního zákonodárce by se stal i pozitivním, což nejen z jeho názorů nepřipadá v úvahu.

Dalším problémem je zčásti již výše zmíněná politická neangažovanost, která sice může být z určitého hlediska považována za výhodu, na druhou stranu právě z tohoto důvodu Ústavní soud postrádá jeden z nejdůležitějších rozhodovacích faktorů – zkušenost. Zkrátka a dobře, ústavní soudci nemají takový přehled, jak to funguje v praxi, jako samotní poslanci. A to je v případě rozhodování o jednacím řádu komory Parlamentu vcelku výrazný problém, jelikož se – dle našeho názoru – jedná o jeden z nejdůležitějších zákonů, vzhledem k tomu, že se od něho odvíjí celý legislativní proces. Ústavní soud tedy jakožto reformátor jednacního řádu v úvahu nepřichází. Nevynecháme ho však úplně.

5.4.2 Komise, komory i Ústavní soud?

Další a již úplnější a smysluplnější možností je vytvořit celý proces, který by na svém konci „vyplívl“ hotový a objektivně funkční jednací řád. Procesu by se účastnila komise složená představitelů všech parlamentních stran a hnutí, která by měla na starosti prvotní návrh, který by poté prošel prvními dvěma čteními, v rámci kterých by se v Poslanecké sněmovně měli všichni šanci vyjádřit či podat pozměňovací návrhy a v neposlední řadě také již výše probíraný Ústavní soud, avšak v tomto případě pouze k věcného objektivnímu posouzení a připojení svých poznámek, které by následně mohly být brány v potaz.

Dalším důležitým aspektem tohoto procesu by bylo jeho přijímání, které by probíhalo v rámci obou komor, aby se zajistila vyšší míra objektivity, která by snad vyústila i ve vyšší pravděpodobnost přijetí napříč politickým spektrem.

V tomto případě je tedy zaručena nejen vysoká míra objektivity, ale i zkušenosti z praxe a legitimní proces přijímání. Jeví se nám to tedy jako jedno ze skutečně možných řešení.

5.5 Nový jednací řád pro každé volební období?

Poslední možností, jak přistoupit k reformování jednacího řádu je přijímat, či alespoň navrhnout každé volební období nový, tedy by na začátku každého volebního období docházelo k obměně, či alespoň možnosti takové obměny, což by snad ústilo ve vyšší efektivitu jednání na půdě Poslanecké sněmovny. Tomuto návrhu řešení se více věnujeme v podkapitole 5.5.

5.6 Konkrétní návrhy změn (řešení *de lege ferenda*)

Po dokončení úvahy o tom, kdo by měl změny navrhnout, projednávat a schvalovat, se dostáváme do bodu, kdy je potřeba si nějaké změny navrhnout a zauvažovat nad nimi.

Řešení *de lege lata*, tedy na základě současně platného práva, jsme si nastínili zčásti již v kapitole o alternativních nástrojích opozice a zčásti výše v kapitole možnosti si odhlasovat pokračování v hlasování i po 19 hodině, tedy se jim zde již věnovat nebudeme. Tato kapitola slouží k návrhu potenciálních změn, např. v jednacím řádu Poslanecké sněmovny, které by mohly pomoci problém s obstrukcemi vyřešit.

V rámci Poslanecké sněmovny bychom definovali tři základní možnosti obstrukcí, které jsou zejména v aktuálním volebním období hojně využívány. Jedná se zejména o hlasování o pořadu schůze, v rámci třetího čtení zákona a drahných projevů poslanců.

5.6.1 Hlasování o pořadu schůze

Pořad schůze navrhuje předsedkyně Poslanecké sněmovny na návrh organizačního výboru. Finální pořad schůze se však musí schválit dolní komorou. Nicméně, než k tomuto závěrečnému procesu dojde, je možné na základě § 54 odst. 5 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny podat návrh na změnu, případné doplnění pořadu schůze, a to výbory, poslanci a poslaneckými kluby.

Zejména v případech, kdy jsou předsedou sněmovny navrženy tzv. kolizní body k projednávání, na kterých není mezi vládní většinou a opozicí shoda, využívají poslanci řečnickou dobu k tomu, aby projednání daného bodu oddálili co nejdéle. Jak tomuto zabránit?

Jsme toho názoru, že dramatická regulace zde není na místě. Samozřejmě, že se jedná o obstrukci, která je mimo věcný obsah navržených bodů, nebo jen nástrojem oddálení daných návrhů zákonů. Nicméně si myslíme, že řešení by mělo vzejít zejména z jednání grémia, kde by se mělo dohodnout na přesném harmonogramu schůze. Kdyby tomu tak bylo, i za cenu delších jednání grémia, bylo by vše takřka připravené a nemuselo by docházet právě k přidávání návrhů na změnu programu od samotných poslanců. Ovšem, opět je to otázka jakési politické kultury.

5.6.2 Třetí čtení návrhu zákona

Obstrukce při třetím čtení návrhu zákona jsou poměrně silně využívány. A není divu. Jednací řád Poslanecké sněmovny nám – jak jsme již jednou zmiňovali – definuje, že třetí čtení zákonů je možné výhradně ve středu a v pátek, a to od 9 hodin do 14 hodin. Znamená to tedy, že pokud by opozice chtěla zabránit projednávání daného bodu, stačí jim po dobu pěti hodin blokovat řečnický pultík. Existuje však výjimka, kdy se můžou vyčlenit i jiné hodiny v rámci jednání Poslanecké sněmovny pro třetí čtení, nicméně za předpokladu, že nejméně dva kluby

nevznesou proti tomuto návrhu námitku.¹⁶ A to je v aktuálním složení dolní komory zcela nerealistické.¹⁷

Je tedy otázkou, jak zamezit obstrukcím při třetím čtení tak, aby se v rámci únosných mezí daný návrh zákon projednal. Jednou z možností je, aby se daný bod projednával do té doby, než by byl schválen. Ovšem to narážíme u důležitých bodů, jako je například daňový balíček, kde by projednávání ve třetím čtením mohlo zabrat několik desítek hodin. A to i bez obstrukcí.

5.6.3 Obstruování v rámci drahých projevů poslanců s přednostními právy

V aktuálním složení Poslanecké sněmovny jsou nejčastějším projevem obstrukcí sáhodlouhé projevy poslanců s přednostními právy. Například předseda hnutí SPD při projednávání novely zákona o důchodovém pojištění mluvil sedm hodin v kuse.¹⁸ Je to ale to, co v Poslanecké sněmovně chceme? Domníváme se, že ne, jelikož právě tyto projevy nejsou téměř vůbec věcné, a hlavně jsou předčítané. A je veřejným tajemstvím, že tento typ projevů poslancům připravují marketéři a analytická oddělení dané strany či hnutí. Co tedy s tím?

Opět nacházíme inspiraci v Německu. Na začátku každého volebního období by se všem parlamentním stranám proporcionalně vyměřil přesně daný čas, který může ke každému bodu využít.¹⁹ Záleželo by tak na poslaneckých klubech, kolik minut každému poslanci přidělí. V rovině praktické by to pak znamenalo, že by se zejména vyjadřovali ti poslanci, kteří jsou

¹⁶ § 95a zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

¹⁷ Projednávání sněmovního tisku 263/0, kterým se upravuje volba do rad ČT a ČRo je právě tímto způsobem obstruována více než půl roku. - <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=263>

¹⁸ Okamura o nekonečném projevu: Důchodce hájím až na krev. Znásilnění Sněmovny, reagoval Flek. CNN Prima News [online]. 1.3. 2023 [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/okamura-o-sedmihodinovem-projevu-mluvil-jsem-k-veci-a-branil-duchodce-do-posledni-kapky-krve-201907>

¹⁹ Samozřejmě by se přihlíželo k tomu, jaký má daný návrh zákona právní sílu. Čím větší právní sílu by měl, tím větší by dostali jednotlivé politické subjekty minutáž. Výjimku bychom zde udělali u zákonu ústavních, kde bychom nechali řečnickou dobu takřka neomezenou za podmínky, že poslanec může vystoupit v každém čtení pouze jednou (nepočítaje faktické poznámky). Čas pro každý poslanecký klub by na svém prvním zasedání vyměřil organizační výbor na základě vzorečku ukotveném v jednacím řádu Poslanecké sněmovny.

v daném tématu znalí. Zabránilo by se tak obstrukcím, a naopak by se nastolila věcná diskuse k danému tématu.²⁰

5.6.4 Schválení jednacího řádu Poslanecké sněmovny každé volební období?

Na závěr této kapitoly bychom si dovoluili položit hypotetický návrh, který se silně inspiruje již výše zmíněným Bundestagem, kde se na začátku každého volebního období schvaluje jednací řád. Nepsanou zvyklostí však je, že se schválí v takové podobě, v jaké byl používán předchozí volební období.²¹ Otázkou však je, zda by takovýto návrh při naší politické kultuře obstál, respektive zdali by nedošlo k tomu, že aktuální vládní většina by si protlačila taková ustanovení, která by opozici brala takřka veškerá práva na obstrukce.

My se však v našem teoretickém modelu vydáváme trochu jiným směrem v kontextu podkapitoly 5.4. Komplexním řešením, jak se obstrukcím a obecně slepým místům v jednacím řádu Poslanecké sněmovny vyhnout, by byla pravidelná revize, která by brala v potaz veškeré faktory a proměnné. Jak by to v praxi mohlo fungovat?

Vytvořila by se nezávislá odborná komise na bázi poradního orgánu spadající pod Kancelář Poslanecké sněmovny. Zastoupení by v ni byli zástupci všech parlamentních stran, lidé z akademického prostředí volení oběma komorami Parlamentu a také zástupce z Ústavního soudu, jehož by si zvolili sami ústavní soudci.²² Tato komise by se každé tři měsíce sešla a zanalyzovala procesní otázky, jež vzešly z jednání dolní komory.

Po čtyřech letech, kdy dochází k obměně Poslanecké sněmovny, by právě tato skupina předložila doporučení, co v jednacím řádu změnit tak, aby byl legislativní proces a celkový chod Poslanecké sněmovny co nejefektivnější. A zde bychom navázali právě na praxi z německého Bundestagu. Na začátku volebního období by se všem poslancům rozeslal dokument vypracovaný právě odbornou skupinou a poslanci by si tak schvalovali na každé volební období jednací řád.

²⁰ *Aby diskuse byla co nejefektivnější, zavedli bychom stejně jako v Bundestagu střídání se opozičních poslanců s poslanci vládními, tedy argumenty pro a proti.*

²¹ WINTR, Jan. *Česká parlamentní kultura*. Praha: Auditorium, 2010, s. 51-55.

²² *Zástupci politických stran a akademiků by byl totožný. Rozhodujícím hlasem by tak byl zástupce z řad Ústavního soudu.*

Samozřejmě, pokud bude vládní většina chtít, může veškerá doporučení ignorovat a schválit si jednací řád takový, jaký byl v předchozím období. Nicméně pokud by se tato situace naplnila, obstrukce ze strany opozice by byly zcela legitimní, jelikož zde byla vůle k efektivním úpravám. A byl by to také signál Ústavnímu soudu v tom smyslu, že pokud by opozice k němu podala stížnost (viz případ projednávání novely zákona o důchodovém pojištění), Ústavní soud by se mohl rozhodovat nejen na základě platných právních předpisů, judikátů a praxe, ale také na základě využití či ignorance doporučení odborné komise.

Nicméně model, který jsme výše popsali, je založen na vyspělé politické kultuře podobné v Německu nebo ve Velké Británii a počítá s tím, že v zájmu všech poslanců bude prosazovat užitečné zákony a dělat Poslaneckou sněmovnou místem, kde se pracuje efektivně a poslanci, ať už jsou z jakéhokoliv tábora, se navzájem respektují.

Vše kolem nás se vyvíjí. Něco rychleji, něco pomaleji, ale vyvíjí. A to samé platí i o jednacím řádu Poslanecké sněmovny a celkové procesní stránce jednání v dolní komoře. Na základě této domněnky máme za to, že je důležité ukotvit právě takový orgán, který se bude změnami v tomto prostředí zabývat a analyzovat je. To je ten správný směr, díky které bychom se mohli za aktuální politické situace přiblížit udržitelné a usměrněné parlamentní kultuře.

Závěr

V této práci jsme se v rámci možností snažili přiblížit problematiku obstrukcí v Poslanecké sněmovně v rovině obecné, ale taktéž i v rovině konkrétní, a to na příkladu nedávného projednávání novely zákona o důchodovém pojištění.

Na základě všech uvedených poznatků jsme přesvědčeni, že jednací řád Poslanecké sněmovny je nutné novelizovat tak, aby efektivita legislativního procesu byla co největší, a zároveň byla zachována práva opozice. Nicméně jsme si dobře vědomi, že pokud by se v aktuálním složení Poslanecké sněmovny začalo jednat o novele jednacího řádu Poslanecké sněmovny, dolní komora Parlamentu bude na určitou dobu paralyzována, jelikož jak vláda, tak i opozice budou protlačovat takové změny v ustanoveních, které pro ně osobně budou výhodné, což by bylo nejen nechtěné, ale hlavně neefektivní. A to se opět dostáváme ke kapitole 4.4. této práce, ve které jsme nastínili, jakým způsobem by ke změně jednacího řádu Poslanecké sněmovny mohlo docházet.

Za důležité považujeme, aby se při novelizaci jednacího řádu Poslanecké sněmovny kladl důraz primárně na ta tři úskalí, na která jsme se pod drobnohledem podívali v kapitole 4.5. Nejen v rovině teoretické, tak ale i v rovině praktické je zřejmé, že se jedná opravdu o ty nejpálčivější typy obstrukcí v Poslanecké sněmovně, které jsou zejména v aktuálním volebním období nejčastěji zneužívány. Za nás opravdu není přípustné, aby kdokoliv s přednostním právem obsadil na několik jednotek hodin řečnický pultík a předčítal projev, který je naprosto diametrálně vzdálený projednávanému bodu.

Změna jednacího řádu Poslanecké sněmovny je jednou z částí toho, jak se popasovat s obstrukcemi a v podstatě zamezit paralyze legislativního procesu v těch nejvíce politicky, ale i ideologicky vypjatých bodech. Tou druhou je politická kultura. Můžeme mít sebelépe upravený proces jednání dolní komory Parlamentu, můžeme mít ošetřená všechna úskalí týkající se obstrukcí, ale pokud zákonodárci nebudou svoji práci brát jako jakési poslání, nebudou se navzájem respektovat a budou na veškeré návrhy zákonů nahlížet pouze ze strany politické, bude naše politická kultura více a více upadat, a poslanci si tak najdou cestu, jak se obstrukcí domoci a Poslaneckou sněmovnu tak nadále blokovat. A to tak prostě být nemá.

Seznam použitých zdrojů

WINTR, Jan. *Česká parlamentní kultura*. Praha: Auditorium, 2010. ISBN 9788087284131.

Ústavní právník: Nemůžeme si dovolit nefunkční sněmovnu. Neřešme, kdo komu kdy rozšlapal kyblíček. In: *Český rozhlas [online]*. 2022, 4. 2. 2022 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/ustavni-pravnik-nemuzeme-si-dovolit-nefunkcni-snemovnu-neresme-kdo-komu-kdy-8674662>

zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

rozhodnutí předsedkyně Poslanecké sněmovny č. 54

Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 55/10, vyhl. pod č. 80/2011 Sb.

ASPI – komentář k jednacímu řádu Poslanecké sněmovny

265/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů

Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 7/22, vyhl. pod č. 317/2022 Sb.

Kysela: Obstrukce mohou parlamentní demokracii poškodit. In: *Novinky.cz [online]*. 2022, 18. 2. 2022 [cit. 2023-04-08]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-kysela-obstrukce-mohou-parlamentni-demokracii-poskodit-40387489>

Okamura o nekonečném projevu: Duchodce hájím až na krev. Znásilnění Sněmovny, reagoval Flek. *CNN Prima News [online]*. 1.3. 2023 [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://cnn.iprima.cz/okamura-o-sedmihodinovem-projevu-mluvil-jsem-k-veci-a-branil-duchodce-do-posledni-kapky-krve-201907>

Sněmovní tisk č. 263 [online]. [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=263>